

dr Volker Glüntzer – były pracownik Dolnosaksońskiego Krajowego Urzędu Ochrony Zabytków

Urodzony w 1947, studia etnologii, germanistyki i historii na Uniwersytecie w Moguncji/ Mainz i na Uniwersytecie w Münster, pracownik w Skansenie Cloppenburg, w Instytucie Historii Architektury i Sztuki Uniwersytetu w Hannoverze, a także w Dolnosaksońskim Krajowym Urzędzie Ochrony Zabytków. Badania naukowe na temat wiejskiej zabudowy na zachodnich terenach Dolnej Saksonii.

„Gulphaus“ (tzw. dom wschodnifryzyjski) – forma architektoniczna jako drewnooszczędna forma budownictwa?

Na południowym wybrzeżu Morza Północnego, między innymi we Fryzji Wschodniej – na tym regionie koncentruje się treść referatu – w II połowie XVI wieku zaczęły miejscami powstawać tzw. domy wschodnifryzyjskie („gulphaus”). Ta nowa forma architektoniczna służyła przede wszystkim tworzącej się warstwie bauerów. W przeciągu dobrych 200 lat wyparła ona wiele starszych form i stała się integralną częścią krajobrazu kulturowego na tym terenie. W rzeczywistości rozwój domów wschodnifryzyjskich był skomplikowany, a jego rezultat nieprzewidywalny.

„Gulphaus” łączył w nowej formie tradycyjne elementy trójnawowego domu połączonego ze stajnią, ale też elementy budynków w stylu domu halowego z nowoczesnymi wpływami elitarnych budynków gospodarczych klasztorów czy dworów Europy Zachodniej. Budynek składający się z części mieszkalnej i dobudowanego na jego przedłużeniu przestronnego budynku gospodarczego z funkcją stodoły i stajni spełniał wszystkie potrzeby dużego gospodarstwa rolno-hodowlanego w surowym klimacie Morza Północnego. Wewnętrzny rozkład budynku charakteryzował się podziałem za pomocą niskich ścianek ceglanych. Ten rodzaj budownictwa świetnie ilustruje specyficzną sytuację regionu nadmorskiego, gdzie drewno było materiałem rzadko dostępnym. Z czasem użytkowanie drewna w budynkach tego typu zostało jeszcze bardziej zredukowane, a konieczne elementy wznoszono przeważnie z materiału importowanego.

Historia tzw. domu wschodnifryzyjskiego wzorcowo pokazuje jaką rolę na powstawanie i rozwój nowych form architektonicznych wywierają warunki naturalne, społeczne i gospodarcze danego regionu, a także wpływy kulturowe. Współdziałanie tych uwarunkowań wpływa zarówno na pojedyncze formy architektoniczne na małych obszarach jak i na złożoność powiązań na większym obszarze.

Treść referatu:

- innowacje społeczne, gospodarcze i architektoniczne,
- wykorzystywanie specyficznych zasobów budulca,
- powiązania (kulturalne) małych i dużych obszarów.